

KANIT YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.

Sakıp ŞEKER Sicil No : 861 Mühür No: 898 Ankara YMM Odası
Adres : Ahlatlıbel Mah. 1822. Sok. No:70 Çankaya/ ANKARA Tel : (312) 417 05 96 - 489 20 18
Vergi Dairesi : Doğanbey Vergi Kimlik No : 4960640814 Fax: (312) 417 66 73
Web: www.kanitymm.com.tr E-mail : sakipseker@kanitymm.com.tr

Ankara, 02.08.2024

Sirküler No:2024/13

2024/2. Geçici Vergi Döneminde Enflasyon Düzeltmesine İlişkin Yapılacak İşlemler

Bilindiği gibi Gelir İdaresi Başkanlığı 2024/1. Geçici vergi döneminde enflasyon düzeltmesi yapılmayacağı konusunda yaptığı açıklamaya ilişkin olarak enflasyon düzeltmesi yapılmadı. Ancak, 2024/2. Geçici vergi dönemi için henüz böyle bir açıklama yapılmamıştır. Herhangi bir açıklama yapılmaması halinde Kanun gereği enflasyon düzeltmesi yapılması gerekmektedir. Beyanname verme süresine az bir zaman kaldığı dikkate alındığında söz konusu çalışmalara başlanmasında yarar görülmektedir.

Öncelikle, 2024 yılında yapılacak enflasyon düzeltme işlemleri 2023 yılı sonunda yapılan çalışmalara göre daha kolay olacaktır. 31.12.2023 tarihli bilançodaki parasal olmayan kıymetlerin taşıma katsayısı ile 30.06.2024 tarihine taşınması gerekmektedir. **Taşıma katsayısı** olarak, **(3.483,25/2.915,02=1,19493** katsayısının kullanılması gerekmektedir. 2024 yılında aktife giren sabit kıymetlerin düzeltme işlemleri ise Haziran ayına ait 3.483,25 Yİ- ÜFE endeksinin sabit kıymetin aktife girdiği aya ait ÜFE endeksine bölünmesi suretiyle tespit edilmesi gerekmektedir. Örneğin 20 Şubat 2024 tarihinde 15.000. TL'ye satın alınan demirbaş eşyanın aktif tutarı $(3.483,25/3.149,03= 1,10613 * 15.000= 16.592,01$ TL olarak düzeltilecektir. Amortismanın bu düzeltilmiş değer üzerinden ayrılması gerekir.

Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin düzeltme işlemlerinin 2023 yılından devreden düzeltilmiş değerler üzerinden mi yoksa 30.06.2024 tarihinde düzeltilmiş değer üzerinden mi amortismanına tabi tutulacağı konusunda tereddüt bulunmaktadır. Bu konuda yaptığımız hesaplamalarda; enflasyon düzeltmesi yapıldıktan sonra ayrılan amortisman ile düzeltme öncesi değer üzerinden amortisman ayrıldıktan sonra yapılacak düzeltme sonrası hesaplanacak fark amortisman tutarı değişmemektedir. Ancak, üretim işletmelerinde stokta kalan mamul ve yarı mamul malların durumuna göre, üretim maliyetine isabet eden amortisman gideri kadar tutar dönem matrahını etkileyebilmektedir. Düzeltme yapıldıktan sonra ayrılan amortismanın doğrudan kar/zarar hesabına aktarılması yerine stokta kalan mamul veya yarı mamul mal maliyetine pay verilmek suretiyle fark ortadan kaldırılabilir. Sonucu önemli ölçüde etkilemeyecek tutardaki amortisman giderlerinin 2024/2. dönem kazancına etkisinin %10 oranının altında kalması durumunda böyle bir işlemin yapılmasına gerek bulunmadığı görüşündeyiz.

30.06.2024 tarihi itibarıyla yapılacak enflasyon düzeltmesi için **öncelikle 30.06.2024 tarihi** itibarıyla amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin düzeltilmesi, daha sonra düzeltilmiş değerler üzerinden amortismanların ayrılması, 2024/1. Geçici vergi döneminde ayrılan amortismanların yeni tutardan mahsup edilerek kalan kısmın fark amortismanı olarak kayıtlara alınması gerekmektedir. Birikmiş amortismanların düzeltilmesinde de aktifteki artış oranı kullanılmalıdır. 2023 yılından devreden amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin düzeltilmesinde hem aktif hem birikmiş amortisman yönünden 31.12.2023 tarihli düzeltilmiş değerler dikkate alınmalıdır.

Stokların düzeltme işlemlerinin ise, satılan ticari mal maliyeti/ satılan mamul mal maliyeti veya satılan hizmet maliyeti hesabına devir işlemleri yapıldıktan sonra düzeltme işleminin işletme için uygun olan stok düzeltme yöntemine göre (gerçek yöntem, basit ortalama yöntemi veya hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi) yapılması gerekmektedir.

Stokların düzeltilmesinde gerçek yöntemin kullanılması durumunda stok maliyetinin doğru şekilde tespiti önem arz etmektedir. Toplulaştırılmış yöntemden basit ortalama yöntemin kullanılması halinde bir önceki geçici vergi dönemi ile düzeltmenin yapıldığı dönemin arasındaki enflasyon artışının yarısı dikkate alınmış olmaktadır.

Basit ortalama yönteminde düzeltme katsayısı: Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE/ Bilançonun ait olduğu aya ait Yİ-ÜFE + Bir önceki geçici vergi dönemi sonundaki Yİ-ÜFE/2. Buna göre, 2024 yılı Haziran ayı sonunda uygulanacak katsayı; $3.483,25/3.483,25+3.252,79/2= 1,03421$ olarak uygulanacaktır.

31.1.2.2023 tarihinde yapılan enflasyon düzeltme işlemlerinde 698 nolu hesabın bakiyesi 570 veya 580 hesaba aktarıldığı halde, 30.06.2024 tarihinde yapılacak düzeltme işlemlerinde, 698 nolu hesap bakiyesinin 648 veya 658 nolu gelir tablosu hesaplarına “Enflasyon Düzeltme Karı/Enflasyon Düzeltme Zararı” hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

Geçici vergi beyannamelerine gelir tablosu yanında düzeltilmiş bilançonun da eklenmesi gerekmektedir. Bu beyannamelerde önceki dönem bilanço bilgilerine yer verilmeyecektir.

Parasal olmayan pasif kalemlerden Sermaye hesabının düzeltme farkı önceden olduğu gibi 502 nolu Hesaba ilave edilecektir. Ayrıca 502 nolu hesabın açılış bakiyesi taşıma katsayısı ile artırılarak hesaplanan fark yine 502 nolu hesabın üzerine ilave edilecektir. Hesaplamalarda ve kontrollerde kolaylık sağlamak amacıyla 502 nolu hesabın altında 2024 yılı farkının izlenmesi amacıyla bir muavin hesap açılmasında fayda bulunmaktadır. Aynı durum 570, 540, 542 ve diğer pasif karakterli parasal olmayan kalemler için de geçerlidir.

2023 yılı düzeltilmiş bilançosunda geçmiş yıllar karı bulunan işletmelerde, geçmiş yıllar karı ile enflasyon düzeltme karının muavin hesaplarda ayrıca gösterilmesine özen gösterilmelidir. Keza ileride yapılacak kar dağıtımlarında enflasyon düzeltilmesinden kaynaklanan karların ayrıştırılması önem arz etmektedir. Örnek: 2023 yılı düzeltme öncesi karlarının 1.000 TL olduğu, düzeltme sonrası 570 nolu hesabın 700 TL'ye düştüğü durumlarda, 700 TL'nin tamamının dağıtılabilecek kar olarak dikkate alınması gerekir. 2023 yılı düzeltme öncesi karlarının 1.000 TL olduğu, düzeltme sonrası 570 nolu hesabın 1.200 TL'ye yükselttiği durumlarda, 1.000 TL'nin dağıtılabilecek geçmiş yıllar karı, 200 TL'nin ise “enflasyon düzeltme karı” olarak muavin hesapta izlenmesi gerekir.

Konuyla ilgili olarak aşağıdaki hususların göz önünde tutulması gerekmektedir:

- Yabancı para cinsinden olan parasal olmayan kıymetlere (hisse senetleri, bağlı kıymetler, iştirakler, avanslar v.b.) ait enflasyon düzeltmeleri için düzeltme katsayısı değil, düzeltme tarihindeki döviz alış kurlarına göre yapılacak değerlendirilmiş tutarlar dikkate alınacaktır.
- ROFM hesaplarında **Toplam Finansman Maliyet** yönteminin esas alınması halinde ($ROFM= \text{Toplam finansman maliyeti} \times \text{İlgili hesap dönemine ait Yİ- ÜFE artış oranı/ İlgili hesap dönemine ait ortalama ticari kredi faiz oranı}$) formülünde uygulanacak olan “ortalama ticari kredi faiz oranı” %54,82 olarak uygulanacaktır. Katsayı olarak $(\%19,4932/\% 54,82)= 0,35559$ uygulanmalıdır. Borç Tutarının Esas Alınması yönteminde ise; $ROFM= \text{Borç tutarı} \times \text{Borcun ödendiği aya ait Yİ-ÜFE- Borcun alındığı aya ait Yİ- ÜFE/ Borcun alındığı aya ait Yİ- ÜFE}$ formülünün dikkate alınması gerekmektedir.

- Stokların düzeltilmesinde gerçek yöntemin uygulanması halinde, üç aydan fazla vadeli olan ve ayrıca vade farkı düzenlenmeyen işlemlerde reel olmayan finansman maliyetinin ayrıştırılması gerekmektedir. Maliyet bedeli içindeki vade farkının (finansman giderinin) ayrıştırılmasında Merkez Bankasınca açıklanan reeskont faiz oranının esas alınması gerekmektedir. Stokların toplulaştırılmış yöntemlere göre düzeltilmesinin tercih edilmesi halinde ROFM hesabı yapılmayacaktır.
- Binek otomobillerinin düzeltilmesinde aracın aktife girdiği yıldaki sınırın dikkate alınması gerekmektedir. Örneğin, 2023 yılında aktife giren 1.000.000 TL tutarındaki aracın düzeltilmiş değeri 1.250.000 TL ise 2024 yılında gider yazılacak amortismanın hesabında 2023 yılı için geçerli olan 950.000 TL'ye isabet eden amortisman gider yazılacak, aşan kısım kanunen kabul edilmeyen gider olarak değerlendirilecektir. Kanunen kabul edilmeyen gider olarak kaydedilen amortismanlar, aracın elden çıkarıldığı yılda “**diğer indirim**” olarak beyanname üzerinde indirim konusu edilecektir.
- Amortisman tabi olmayan kıymetlerin (arsa, arazi, iştirakler, hisse senetleri, ticari mallar v.b.) elden çıkartılması (satılması) halinde hesaplanan ve enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan zararlar kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınacaktır.
- Ar-Ge harcamaları enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak, ancak projenin başarısız olması halinde zarar yazılacak tutarın hesabında enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kısım kanunen kabul edilmeyen gider olarak değerlendirilecektir.
- TTK'nın 376. Maddesi çerçevesinde oluşturulan sermaye tamamlama fonu parasal olmayan kıymet olarak düzeltilecek, ancak sermaye avansları parasal kıymet olarak değerlendirilecek ve düzeltilmeyecektir.
- Öz sermaye içinde yer alan geçmiş yıllar karlarının 2024 yılı içinde sermayeye ilave edilmiş olması halinde, artırılan sermayenin düzeltilmesinde **tescil tarihi** esas alınacaktır.
- Bilançoda yer alan geçmiş yıllar zararlarının düzeltilmesinde meydana gelen enflasyon farkı, geçici vergi döneminde kar etkisi gösterecektir. Bilançodaki geçmiş yıllar zararları düzeltmeye tabi tutulduğu halde, beyanname üzerinde takip edilen ve KVK'nın 9/1-a maddesine göre izleyen 5 yıl içinde mahsup imkanı olan “mali zararlar” mukayyet değeri ile dikkate alınacaktır. Yani bilançodaki zarar düzeltilip kar etkisi yaratırken, beyanname üzerinde mahsup edilen geçmiş yıllar zararları düzeltilmeyecektir.

Daha fazla bilgi için müşavirliğimize başvurunuz.

Saygılarımızla

Kanıt Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
Sakıp ŞEKER

Ek: 2024/2. Dönem Enflasyon Düzeltme Örnek Çalışma Dosyası